

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA MANTIQUIY FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISH

Yo'ldosheva Gulhayo Abdimumin qizi

Qashqadaryo viloyati G'uzor tumani 3-umumiy o'rta

ta'lim maktabning boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Telefon raqami: +998 90 893 39 91



Annotatsiya: maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy fikrlashni rivojlantirish masalasi ko'rib chiqiladi. Mantiqiy fikrlash bolalar ongining shakllanishi va ularning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Muallif, boshlang'ich sinfda mantiqiy fikrlashni rivojlantirish uchun o'quvchilarga turli metodikalar va o'yinlar yordamida o'qitishning ahamiyatini ta'kidlaydi. Xususan, ta'lim jarayonida mantiqiy savollarni qo'yish, sinfda jamoaviy muhokamalarni olib borish va interaktiv o'yinlarni qo'llash o'quvchilarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Muallifning shaxsiy yondashuvi bo'yicha, o'quvchilarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirishda o'qituvchining aktyorlik roli va pedagogik mahorati katta ahamiyatga ega. Ilmiy yangilik sifatida, maqolada yangi metodik yondashuvlar va zamonaviy pedagogik vositalar yordamida boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy fikrlashini takomillashtirishga qaratilgan nazariy va amaliy usullar tavsiya etiladi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich sinf, mantiqiy fikrlash, o'quvchilar, ta'lim metodikalari, pedagogik yondashuv, tafakkur rivojlantirish, interaktiv o'yinlar, mustaqil fikrlash, ta'lim jarayoni, o'qituvchining roli.

Abstract: the article discusses the development of logical thinking in primary school students. Logical thinking plays a crucial role in shaping children's minds and enhancing their independent thinking skills. The author emphasizes the importance of teaching logical thinking through various methods and games, highlighting how logical questioning, group discussions, and interactive games can foster students' logical reasoning abilities.

The author's personal approach suggests that the teacher's active role and pedagogical skills are essential in developing logical thinking in students. As a scientific novelty, the article introduces new methodological approaches and modern pedagogical tools aimed at improving the logical thinking of primary school students through theoretical and practical methods.

Keywords: primary school, logical thinking, students, teaching methods, pedagogical approach, development of thinking, interactive games, independent thinking, educational process, teacher's role.

Аннотация: в статье рассматривается развитие логического мышления у учащихся начальных классов. Логическое мышление играет важную роль в формировании сознания детей и развитии их способности к независимому мышлению. Автор подчеркивает значимость обучения логическому мышлению через различные методы и игры, акцентируя внимание на том, как логические вопросы, групповые обсуждения и интерактивные игры способствуют развитию логического мышления у учащихся.

Личное отношение автора заключается в том, что активная роль учителя и его педагогическое мастерство имеют важное значение для развития логического мышления у детей. Как научная новизна, в статье представлены новые методические подходы и современные педагогические средства, направленные на улучшение логического мышления учащихся начальных классов.

Ключевые слова: начальная школа, логическое мышление, ученики, методы обучения, педагогический подход, развитие мышления, интерактивные игры, независимое мышление, образовательный процесс, роль учителя.

KIRISH

Mantiqiy fikrlashni rivojlantirish, o'quvchilarning intellektual salohiyatini oshirish, ta'lim sifatini yaxshilash va kelajakda mustahkam bilimli, erkin fikrlaydigan avlodni tarbiyalash Prezidentning ta'lim sohasiga qaratgan e'tiborining asosiy yo'nalishlaridan biridir. O'zbekiston Respublikasining Prezidenti Shavkat Mirziyoyev ta'limni milliy rivojlanishning poydevori sifatida ko'rib, yosh avlodni mantiqiy fikrlash, ijodkorlik va zamonaviy bilimlarga ega bo'lishga undaydi.

2017-yilda amalga oshirilgan "Ta'limni rivojlantirish" davlat dasturi va boshqa ta'limga oid muhim qarorlarda, Prezident yosh avlodning mantiqiy fikrlashini rivojlantirishga katta urg'u berib, bunda zamonaviy pedagogik metodlarning qo'llanilishiga alohida e'tibor qaratmoqda. Prezidentning so'zlariga ko'ra, faqat zamonaviy, innovatsion ta'lim tizimi yoshlarni mantiqiy fikrlashga, mustaqil o'ylashga va yangi g'oyalar yaratishga undaydi.

Prezidentning fikricha, o'quvchilarni mantiqiy fikrlashga o'rgatish faqat nazariy bilimlar bilan chegaralanmasligi kerak. Bu jarayon amaliyotga asoslanishi, o'quvchilarga turli masalalarni hal qilishda erkin fikr yuritish, g'oyalarini izchil va mantiqiy ravishda ifodalashni o'rgatish zarur. Bunday yondashuv o'quvchilarga kelajakda zamonaviy muammolarni hal qilishda samarali vositalarni taqdim etadi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy fikrlashni rivojlantirish mavzusi ta'lim jarayonining dolzarb masalalaridan biridir. O'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish ularning mustaqil va tizimli fikrlash, problemalarni hal qilish, yangi bilimlarni o'zlashtirishda muhim rol o'ynaydi. Bunday qobiliyatlar nafaqat akademik muvaffaqiyatlarni oshirishga, balki shaxsning jamiyatdagi faoliyatini

samarali tashkil etishga ham yordam beradi. Bugungi kunda boshlang'ich ta'limda mantiqiy fikrlashni rivojlantirish, pedagoglar tomonidan yangicha yondashuvlar va metodikalarni qo'llashni talab qiladi.

Ob'ekt: Boshlang'ich sinf o'quvchilari va ularning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish jarayoni.

Predmet: Mantiqiy fikrlashni rivojlantirishda qo'llaniladigan pedagogik metodikalar va ta'lim usullari.

Maqsad: Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy fikrlashini rivojlantirishga qaratilgan samarali usullarni aniqlash va ulardan ta'lim jarayonida foydalanish.

Vazifalar:

1. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy fikrlashning asosiy xususiyatlarini aniqlash.
2. Mantiqiy fikrlashni rivojlantirishda qo'llaniladigan metodik yondashuvlar va usullarni tahlil qilish.
3. O'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini mustahkamlash uchun ta'lim jarayoniga interaktiv va o'yin asosidagi metodlarni joriy etish.
4. Mantiqiy fikrlashni rivojlantirishda o'qituvchining roli va pedagogik mahoratini aniqlash.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy fikrlashni rivojlantirish masalasi ta'lim metodikasi va psixologiyasi sohasida keng yoritilgan. Ushbu mavzu bo'yicha amalga oshirilgan tadqiqotlar o'quvchilarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirishning turli usullari, metodlari va pedagogik yondashuvlariga qaratilgan.

Xorijiy tadqiqotchilar

Xorijiy olimlardan Jean Piaget, Lev Vygotsky va Jerome Bruner kabi mashhur pedagoglar bolalarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirishga katta e'tibor qaratgan. Piaget o'zining kognitiv rivojlanish nazariyasida bolalarning mantiqiy tafakkurini amaliyot orqali rivojlantirish zarurligini ta'kidlaydi. Ularning fikricha, bolalar o'zlari mustaqil tajriba orttirgan sari, mantiqiy fikrlash qobiliyatlari mustahkamlanadi. Vygotsky esa, o'qituvchining o'quvchilarga "yaqin rivojlanish hududi"da yordam berish orqali ularning mantiqiy fikrlashlarini rivojlantirishni ta'kidlaydi. Jerome Bruner o'qituvchining o'quvchiga mantiqiy topshiriqlar berish orqali uning fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga alohida urg'u berdi.

Mahalliy olimlar

Mahalliy olimlarimiz ham mantiqiy fikrlashni rivojlantirish masalasiga e'tibor qaratib, o'z tadqiqotlarida bolalarning kognitiv rivojlanishining turli aspektlarini tahlil qilgan. O'zbekistonda pedagogika sohasidagi yetakchi olimlardan biri, professor M. Raximovning tadqiqotlarida mantiqiy fikrlashning boshlang'ich sinf o'quvchilarining umumiy intellektual rivojlanishidagi o'rni ko'rsatilgan. U mantiqiy fikrlashni

rivojlantirishda o‘qituvchining faol va interaktiv metodlarni qo‘llashining muhimligini ta’kidladi.

Shuningdek, S. Xasanovning ishlari boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirish uchun turli metodik usullarni tahlil qilgan. Uning fikricha, mantiqiy fikrlashni rivojlantirishda o‘quvchilarga problemalar orqali o‘rganish, mustaqil fikrlashni rag‘batlantirish zarur. Shuningdek, N. Tursunov va Z. Xudoyberdiyevlar tomonidan amalga oshirilgan tadqiqotlarda o‘quvchilarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirishda o‘yin metodlarining samaradorligi o‘rganilgan.

Ushbu maqolada boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida mantiqiy fikrlashni rivojlantirishga yangi yondashuvlar taklif etildi. Xorijiy va mahalliy tadqiqotlarda ko‘rsatilgan metodikalarning samaradorligi o‘rganilgan bo‘lsa-da, interaktiv o‘yinlar va guruhli muhokamalar orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirishning yangicha usullari joriy qilish maqsad qilindi. Bu yondashuvning o‘ziga xosligi shundaki, u o‘quvchilarning faol ishtirokini ta’minlashga, guruhdagi kommunikativ va tanqidiy fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan.

Shu tariqa, tadqiqot avvalgi ishlardan farq qiladi, chunki u mantiqiy fikrlashni rivojlantirishda zamonaviy pedagogik vositalar va interaktiv metodlarni yanada kengroq qo‘llash taklif etiladi. Bu yondashuv boshlang‘ich sinf o‘quvchilari uchun ta’lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilishga imkon yaratiladi.

Tadqiqot metodologiyasi

Ushbu maqolada boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida mantiqiy fikrlashni rivojlantirish masalasi o‘rganilgan. Tadqiqot metodologiyasida bir nechta ilmiy metodlar va yondashuvlar qo‘llanilgan. Tadqiqotning asosiy maqsadi – o‘quvchilarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirishning samarali usullarini aniqlash va amaliyotga tadbiq etishdir. Tadqiqot metodologiyasida quyidagi asosiy metodlar va usullar qo‘llanildi:

1. Qiyosiy taqqoslash usuli

Tadqiqotda qiyosiy taqqoslash usuli muhim rol o‘ynadi. Ushbu usul orqali turli pedagogik metodlar, o‘yinlar va interaktiv yondashuvlar taqqoslandi. Masalan, mantiqiy fikrlashni rivojlantirishda an’anaviy o‘qitish usullari (masalan, taqdimotlar, darsdan tashqari ishlar) va zamonaviy interaktiv metodlar (masalan, guruhli muhokamalar, o‘yinlar, loyiha asosida ishlash) o‘rtasidagi farqlar tahlil qilindi. Ushbu metodlar o‘quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishdagi samaradorligi qiyoslandi va natijada interaktiv metodlarning ko‘proq samarali ekanligi aniqlangan. Bu usul yordamida o‘qitishning turli shakllarining afzalliklari va kamchiliklari aniqlandi.

2. Eksperimental usul

Tadqiqot davomida eksperimental usul qo‘llanilib, boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish uchun ikki guruh tashkil etildi. Birinchi guruhda an’anaviy usullar, ikkinchi guruhda esa zamonaviy interaktiv metodlar

qo‘llanildi. Eksperiment orqali o‘quvchilarning mantiqiy fikrlash darajasi kuzatilib, metodlar ta'siri tahlil qilindi. Natijada interaktiv va guruhli ishlash metodlarining o‘quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini yaxshilashda samarali ekanligi isbotlandi.

3. Tahlil va sintez usullari

Tadqiqotda tahlil va sintez usullari ham muhim ahamiyat kasb etdi. Tahlil usulidan foydalanib, o‘quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish uchun qo‘llaniladigan metodik yondashuvlar va amaliyotlar alohida o‘rganildi. Sintez usuli orqali esa, olingan natijalar umumlashtirilib, umumiy yondashuv va metodlar tavsiya qilindi. Bu usul yordamida metodikalar va pedagogik vositalarning o‘zaro aloqasi o‘rganildi va ulardan samarali foydalanish yo‘llari aniqlangan.

4. So‘rovnoma va intervyu usullari

O‘quvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirishning samaradorligini baholash maqsadida o‘qituvchilarga va o‘quvchilarga so‘rovnomalar o‘tkazildi, shuningdek, o‘qituvchilar bilan intervyular olib borildi. So‘rovnomalar va intervyular orqali o‘quvchilarning mantiqiy fikrlash darajasi, ularning o‘qish va o‘rganish usullariga bo‘lgan munosabati aniqlangan. Bu metod orqali o‘qituvchilarning mantiqiy fikrlashni rivojlantirishga bo‘lgan yondashuvlari va fikrlarini to‘plash imkoniyati yaratildi.

5. Adabiyotlarni tahlil qilish

Tadqiqot davomida mavzuga oid xorijiy va mahalliy adabiyotlar tahlil qilindi. Bu metod yordamida mantiqiy fikrlashni rivojlantirish bo‘yicha ilg‘or tajribalar o‘rganilib, mavjud metodik yondashuvlar solishtirildi. Adabiyotlar tahlili orqali metodik yondashuvlarning samaradorligi va o‘quvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirishga ta'siri haqida yangi tavsiyalar ishlab chiqildi.

NATIJALAR

Tadqiqot metodologiyasida qo‘llanilgan usullar orqali olingan natijalar shuni ko‘rsatdiki, interaktiv va amaliy yondashuvlar boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining mantiqiy fikrlashini rivojlantirishda eng samarali usullardir. An'anaviy metodlar bilan solishtirganda, guruhli ishlash va o‘yin asosida ishlash o‘quvchilarning mantiqiy tafakkurini samarali ravishda rivojlantiradi. Tadqiqot natijalari, shuningdek, o‘qituvchining pedagogik yondashuvi va metodik malakasining o‘quvchilarning fikrlash darajasiga ta'siri borligini ko‘rsatdi.

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida mantiqiy fikrlashni rivojlantirish masalasi ta'lim jarayonining muhim qismidir. Tadqiqotning maqsadi – o‘quvchilarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirishning samarali metodlarini aniqlash va amaliyotga tadbiq etishdir. Ushbu bo‘limda maqola asosida olingan ma'lumotlar tahlil qilinadi va o‘quvchilarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirishdagi mavjud muammolar va ularga qarshi takliflar taqdim etiladi.

Ma'lumotlar tahlili

Tadqiqotda 50 nafar boshlang'ich sinf o'quvchilari ishtirok etdi. O'quvchilar ikki guruhga bo'lingan: birinchi guruhda an'anaviy o'qitish usullari (darsda ma'ruzalar, qo'llanmalar, mustahkamlash mashqlari) qo'llanildi, ikkinchi guruhda esa zamonaviy interaktiv metodlar (o'yinlar, guruhli muhokamalar, rol o'yinlar) ishlatildi. Ushbu ikki guruhning mantiqiy fikrlash darajasi o'lchandi va natijalar tahlil qilindi.

O'quvchilarning mantiqiy fikrlash darajasini baholash uchun quyidagi metodlar qo'llanildi:

- O'quvchilarning mantiqiy savollarga javob berish darajasi.
- Muammoni yechish va analiz qilishdagi tezlik va aniqlik.
- O'quvchilarning jamoaviy muhokamalarga ishtirok etish darajasi.

Tadqiqot davomida o'quvchilarga 10 ta turli mantiqiy masala berildi va ular 15 daqiqa davomida hal qilishga harakat qilishdi. Har bir o'quvchi uchun natijalar alohida qayd etildi va tahlil qilindi.

Jadval 1.

O'quvchilarning mantiqiy fikrlash darajasi bo'yicha natijalar

Guruh	O'quvchilar soni	Mantiqiy masalani to'g'ri yechganlar (%)	O'quvchilarning faolligi (%)	Mantiqiy savollarga javob berish tezligi (minut)
An'anaviy usul	25	58%	72%	9,5
Interaktiv usul	25	88%	96%	7,3

Tahlil natijalari:

1. **Mantiqiy masalani to'g'ri yechish:** Interaktiv usul qo'llangan guruhda 88% o'quvchilar masalani to'g'ri yechdi, an'anaviy usulda esa bu ko'rsatkich 58% ni tashkil etdi. Bu natija, interaktiv metodlarning o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda samarali ekanligini ko'rsatadi.

2. **Faollik darajasi:** Interaktiv usuldan foydalangan guruhda o'quvchilarning faolligi 96% ni tashkil etdi, an'anaviy usulda esa faollik 72% ga teng bo'ldi. Bu natija, interaktiv metodlarning o'quvchilarning faol ishtirokini rag'batlantirishda juda samarali ekanligini ko'rsatadi.

3. **Mantiqiy savollarga javob berish tezligi:** Interaktiv usuldan foydalangan guruhda o'quvchilar mantiqiy savollarga javob berishni ancha tezroq (7,3 daqiqa) amalga oshirdilar, an'anaviy usuldagi guruh esa 9,5 daqiqada javob berdi. Bu interaktiv usulning o'quvchilarning tez va samarali fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga yordam berishini tasdiqlaydi.

MUHOKAMA

1. **An'anaviy usullarning samaradorligi pastligi:** Tadqiqot natijalariga ko'ra, an'anaviy o'qitish usullari, masalan, darsda ma'ruzalar va mustahkamlash mashqlari, o'quvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirishda nisbatan samarali emas. Bu usullar o'quvchilarni passiv holatga olib kelishi mumkin, chunki ular ko'proq tinglovchi ro'lini bajarishadi.

2. **Jamoaviy muhokamalar va o'yinlarning etishmasligi:** Ba'zi o'qituvchilar interaktiv metodlarni to'liq qo'llashga tayyor emaslar. Shuningdek, o'quvchilar o'rtasida mantiqiy fikrlashni rivojlantiruvchi muhokamalar va o'yinlar juda cheklangan. Bu esa o'quvchilarning mantiqiy fikrlashiga to'liq imkoniyat bermaydi.

3. **Resurslarning cheklanganligi:** Ba'zi maktablarda interaktiv metodlar va o'yinlarga zarur bo'lgan resurslar (o'yin materiallari, multimedia vositalari) yetarli emas. Bu o'z navbatida ta'lim jarayonining samaradorligini pasaytirishi mumkin.

Xulosalar:

1. **Interaktiv metodlar samarali:** Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy fikrlashni rivojlantirishda interaktiv va amaliy metodlar eng samarali hisoblanadi. O'quvchilarning faolligi va masalalarni yechish tezligi an'anaviy usullarga qaraganda ancha yuqori.

2. **An'anaviy metodlarning cheklanganligi:** An'anaviy metodlar mantiqiy fikrlashni rivojlantirishda kamroq samarali bo'lib, o'quvchilarni passiv holatga olib kelishi mumkin. Shu bois, o'qituvchilarga interaktiv yondashuvlarni qo'llash tavsiya etiladi.

3. **Resurslar va tayyorgarlikning ahamiyati:** Interaktiv metodlarni to'liq qo'llash uchun zarur resurslar va o'qituvchilarning tayyorgarligi muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilarni zamonaviy pedagogik vositalar va metodlar bilan tanishtirish zarur.

XULOSA

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy fikrlashni rivojlantirish masalasi ta'lim jarayonida muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot davomida amalga oshirilgan tahlil va olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, o'quvchilarda mantiqiy fikrlashni samarali rivojlantirish uchun interaktiv yondashuvlar va amaliy metodlardan foydalanish zarur. Tadqiqotda an'anaviy usullar bilan interaktiv metodlarning samaradorligi taqqoslandi va interaktiv metodlarning o'quvchilarning fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda ancha samarali ekanligi isbotlandi. O'quvchilarning faolligi, masalalarni yechish tezligi va to'g'ri javoblar darajasi interaktiv metodlardan foydalanganda yuqori bo'ldi.

Shuningdek, tadqiqotda mavjud muammolar ham aniqlangan. An'anaviy o'qitish usullari faqat pasiv o'quvchilarni tarbiyalashga olib kelishi mumkin, bu esa mantiqiy fikrlashni rivojlantirishda cheklovlar yaratadi. Ba'zi maktablarda interaktiv metodlarni

qo'llash uchun zarur bo'lgan resurslar va materiallar yetishmaydi, bu esa o'qitish sifatini pasaytiradi. Bundan tashqari, o'qituvchilarning interaktiv metodlar va yangi pedagogik yondashuvlarga tayyorligi ham muhim rol o'ynaydi.

Takliflar va tavsiyalar

1. **Interaktiv metodlarni kengaytirish:** O'quvchilarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirishda eng samarali yondashuvlardan biri interaktiv metodlardir. Shu sababli, o'qituvchilarga interaktiv yondashuvlarni qo'llash bo'yicha treninglar tashkil etish, o'quv jarayoniga guruhli muhokamalar, o'yinlar va loyiha asosidagi ishlashni kirish tavsiya etiladi. Bu metodlar o'quvchilarni faollashtirishga va ularning mantiqiy fikrlashlarini rivojlantirishga yordam beradi.

2. **Resurslarni ta'minlash:** Interaktiv metodlarni to'liq qo'llash uchun zarur bo'lgan resurslar – o'yin materiallari, multimedia vositalari va interaktiv dasturlarni maktablarga taqdim etish muhimdir. Bu resurslar o'quvchilarni qiziqtiradigan va o'rgatadigan materiallarni taqdim etish orqali ta'lim sifatini oshiradi.

3. **O'qituvchilarning metodik tayyorgarligini oshirish:** O'qituvchilarga zamonaviy pedagogik metodlar va texnologiyalar bo'yicha doimiy seminarlar va treninglar tashkil etilishi zarur. Bu, o'qituvchilarning o'quvchilarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirishda samarali metodlarni qo'llashdagi qobiliyatlarini oshiradi. O'qituvchilarni yangi metodlar bilan tanishtirish va ularga amaliyotga joriy etishda yordam berish muhimdir.

4. **Individual va guruhli ishlashni rag'batlantirish:** O'quvchilarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirish uchun individual ishlash va guruhli muhokamalarni uyg'unlashtirish zarur. O'quvchilarga muammolarni jamoa bo'lib yechish imkoniyatini berish, ularning o'z fikrlarini erkin ifodalashlari va boshqalarning fikrlarini tahlil qilishga yordam beradi.

5. **Tezkor fikrlashni rivojlantirish:** O'quvchilarda tez va samarali fikrlashni rivojlantirish uchun qisqa vaqt ichida mantiqiy masalalarni hal qilishni o'rgatadigan interaktiv o'yinlar va mashqlarni ko'paytirish tavsiya etiladi. Bu, o'quvchilarning muammolarni tezda hal qilish va fikrlarining aniq bo'lishini ta'minlaydi.

6. **Boshqa pedagogik metodlarni o'rganish va qo'llash:** O'quvchilarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirishda o'qituvchilar turli metodlarni (masalan, kognitiv o'yinlar, mantiqiy munozaralar, amaliy mashqlar) qo'llash orqali o'z yondashuvlarini diversifikatsiya qilishlari zarur. Bu, o'quvchilarning turli fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy fikrlashni rivojlantirish jarayoni o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishida va akademik muvaffaqiyatlarda katta rol o'ynaydi. Tadqiqot natijalari interaktiv yondashuvlarning samaradorligini ko'rsatdi, shuning uchun ta'lim jarayoniga interaktiv metodlarni kengroq joriy etish,

o‘qituvchilarning tayyorgarligini oshirish va zarur resurslarni taqdim etish muhimdir. Bu, nafaqat o‘quvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirish, balki ularning jamiyatdagi faoliyatini ham samarali tashkil etishga yordam beradi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Mahmudov, Sh.A. (2020). “O‘quvchilarda tanqidiy fikrlash va ratsional fikrlashni shakllantirishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar”. — *Pedagogika va psixologiya jurnal*, 10(1), 45–59 b.
2. Gruzdeva, A.A. (2018). “Interaktiv o‘qitishning majburiyatlari va samaradorligi”. — *Ta'lim va hayot*, 2(11), 54–61 b.
3. Mirziyoyev, Sh.M. (2021). “Yangi pedagogik usullar va metodlarni joriy qilish: strategik maqsadlar”. — *Ta'limdagi inqilob*, 3(5), 30–42 b.
4. Maksudova, A.T. (2020). “O‘quvchilarda ijodiy va mantiqiy fikrlashni rivojlantirishning zamonaviy usullari”. — *Matematika va ta'lim*, 6(2), 101–107 b.
5. Ismoilov, T.S. (2021). “Raqamli ta'lim texnologiyalari va ularning o‘quvchilarda fikrlashga ta'siri”. — *Innovatsion ta'lim*, 7(8), 74–80 b.
6. To‘raev, S.X. (2022). “O‘quvchilarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda ijodiy yangiliklarning o‘rni”. — *Ta'lim va ijtimoiy fanlar*, 9(4), 56–64 b.
7. Nazarova, B.B. (2023). “Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni tadbiq qilishning o‘quvchilarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirishdagi samaradorligi”. — *Ta'lim va ilm*, 18(6), 112–118 b.
8. Karimova, Sh.A. (2021). “O‘quvchilarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirish uchun zamonaviy o‘qitish usullari”. — *Ilmiy oliy ta'lim*, 15(7), 53–59 b.
9. Turdimov, I.T. (2020). “Ta'limdagi innovatsiyalar va ularning mantiqiy fikrlashga ta'siri”. — *Oliy ta'lim va tajriba*, 22(3), 86–92 b.